

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

SØNDER NÆRÅ PRÆSTEGÅRD

FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

15.06.2014
Sidse Martens Gudmand-Høyer
2013-7.82.07/430-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Faaborg-Midtfyn Kommune
Kirkevej 20, 5792 Årslev
Sønder Nærå Præstegård
1945
Stuehuset (1775).

BYGNINGSBESKRIVELSE

Sønder Nærå Præstegård er beliggende sydøst for Skt. Mikael's Kirke i landsbyen Sønder Nærå, der i dag er en del af Årslev. Stuehuset er placeret tilbagetrukket fra vejen med gavlene i øst og vest. Ud mod vejen mod nord er en gårdsplads med et stort træ lindetræ og mod nordøst er grundmurede udhuse. Mod syd og vest er en stor have. Kun stuehuset er fredet.

Stuehuset er et énetages længehus opført i svært, righoldigt egebindingsværk under et halvvalmet stråtag med mønning og kragtræer. I rygningen ses fire hvidkalkede skorstenspiber med sokkel og krave og med træinddækning. Taget afsluttes med en række røde vingetegl og har svungne skalke. Bindingsværket er udført som kæmningsværk er rødt opstolpet og har fodrem, der hviler på en hvidkalket, kampestenssokkel, dog er der under de syv vestre fag en muret, hvidpudset sokkel. Tavlene er hvidkalkede. Gavlene deles af vandbrædder og er afsluttede med vindskeder. Løsholterne er sænket under vinduerne, der er torammede og hvidmalede, tredelte vinduer. Vinduerne er af varierende alder ligesom der ses nyere rammer i ældre karme. I havesiden er et trerammede vindue, og i den østre gavl er endvidere tre ældre, etrammede vinduer samt to opsprossede, torammede, ældre vinduer. Mod vest ses flere ældre kældervinduer af varierende type samt en enkelt nyere revleluge med kattelem. I nordfacaden er der adgang via granittrapper med ældre, værn i jern. Den ene hoveddør er en ældre, tofløjet og rundbuet, flammeret revleport med greb af jern. Over døren er der en porthammer og herover et ældre opsprosset overvindue. Den anden hoveddør er en nyere, flammeret pladedør, ligeledes med et opsprosset overvindue. Over begge indgange er en mindre tagrende. I havesiden er der en nyere trætrappe, der leder til en nyere bræddebeklædt dør med opsprosset overvindue mod vest. Mod øst ses en nyere, men traditionelt udført, havedør med ruder og foran denne tre trin i granit. Dørene i facaden er malet blå og de øvrige er malet hvide.

Stuehuset er i det indre indrettet til præstebolig kendetegnet ved en genkendelig ældre grundplan. Planen er disponeret med en gennemgående hovedskillevæg i næsten hele bygningens længde. Forstue mod øst leder til stuer mod gårdsplads og have ligesom der i forstuen er en nyere trappe til tagetagen. I den østre ende leder entréen til værelser og bad mod gårdspladsen, to værelser mod haven og i østre gavl et stort køkken med spiseplads. I den vestre gavl er to værelser. Stuerne og værelserne mod haven er beliggende en suite. Fra entréen i øst leder en nyere trappe ligeledes til tagetagen. Tagetagen har værelse og depot i begge gavle samt et badeværelse i østenden, den resterende del af tagetagen er ubenyttet og fremtræder med, bræddegulv, blotlagte konstruktioner og barkdækkede lægter. I den øvrige del af tagetagen er overfladerne nyere mens stueetagen er karakteriseret ved en traditionel materialeholdning med nyere bræddegulve, pudsede vægge og lofter samt lofter med synligt bjælkelag og herimellem listebeslåede loftsbrædder eller faste plader. I forstuen mod vest og i den tilstødende, gennemgående stue er loftsbjælkerne profilerede. Endvidere ses gulve belagt med linoleum og parket samt lofter dækket af gipsplader. En ældre kældertrappe leder til kælderen under den vestre del af bygningen. Gulvene er støbte, et er belagt med tegl og et er flisebelagt. De hvidkalkede vægge er dels murede dels af kampesten. Lofterne er mestendels dækket af rørpuds. I kælderen er få synlige trækonstruktioner samt flere ældre døre. I stueetagen er bevaret flere ældre fyldingsdøre af forskellig type samt gerichter, hængsler og greb. I den gennemgående stue mod vest er en ældre kakkelovn med jernunderdel i en rundbuet niche. I begge gavlværelser mod vest er ligeledes rundbuede ovnnicher, dog uden brændeovne.

— BYGNINGSHISTORIE

På grunden stod tidligere en præstegård, men denne brændte i 1647. Stuehuset blev i 1775, formentlig som del af et firlænget anlæg, opført af en rig købmand fra Svendborg til datteren Johanna Torbiørnsen og svigersønnen Peder Riber, der var sognepræst fra 1774-1818. Parret fik ni børn.

Bygningen var oprindeligt opført i 13 fag med indgang placeret i midten. Siden blev bygningen forlænget med tre fag og en lavere tilbygning mod vest. Bygningen var indrettet med bogværelse og studereværelse mod øst, herefter en gennemgående havestue, dagligstue og spisestue, mens der i den østre ende fandtes værelser og køkken. Tilbygningen indeholdt, bryggers, vaskehus og brændselsrum men blev senere nedrevet, og hovedbygningen forlænget med yderligere fire fag mod vest.

De grundmurede udhuse blev opført i 1914, det ene som et hønsehus i to etager.

— KILDER

Gamle danske præstegårde i tekst og billeder, Flemming Jerk, Forum, 1978.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til præstegårdens placering overfor den højere beliggende Skt. Mikael's kirke. Hertil kommer hovedbygningens samspil med gårdspladsen, der domineres af det store lindetræ samt den bagvedliggende store have med en stor, centralt placeret blodbøg, der tilsammen udgør en akse. Gårdspladsen, haven og bygningerne fremstår som en samlet helhed, der sammen med kirken udgør en vigtig del af landsbymiljøet i Sønder Nærå.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Sønder Nærå Præstegård udgør sammen med Sankt Mikael's Kirke et velbevaret kulturmiljø, hvor de visuelle og fysiske relationer mellem kirke og præstegård er intakte.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det ydre endvidere til stuehusets halvvalmede stråtag med kragtræer og skorstenspiber og til det svære, opstolpede egebindingsværk og den gavmilde brug af fyldtømmer, der dels er karakteristisk for Fyn dels vidner om bygherrens velstand. Placeringen af skråbåndene fra hjørnet mellem hjørnestolpe og fodrem og til anden stolpe er ligeledes karakteristisk for Fyn, og ses også i Sønder Nærå Præstegård i den østre ende, mens placeringen af skråbåndene mod vest vidner om den senere udvidelse af bygningskroppen sammen med den murede sokkel. De sænkede løsholter vidner tillige om en senere forbedring, hvor man har ønsket større og finere vinduer. Hertil kommer alle de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder dørhammeren med inskriptionen "Johanna Torbiørnsen", "Med Guds Frygt, Kiærlighed, Gud vore Hierter Pryde/ Vi vor Beskichet Deel Med Nøysomhed Vil Nyde" samt "Peder Riber anno 1775", der stadsfæster opførelsestidspunkter og de første beboere.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det indre til den genkendelige, ældre grundplan med gennemgående hovedskillevæg samt til opdelingen i en repræsentativ del mod øst med store stuer og højere detaljeringsgrad mod øst og en mere funktionel del mod vest med tilhørende kælder. Hertil kommer den traditionelle placering af rum og stuer en suite mod haven og repræsentative stuer mod gårdspladsen samt det ældste gavlværelse i tagetagens østre ende.

Kirken anes til venstre i billedet. På den anden side af vejen ligger Sønder Nærå Præstegård.

Hertil kommer de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder skal særligt nævnes de få barokke fyldingsdøre med hængsler, gerichter og greb, de ældre vinduer med beslåning i sydsiden samt vinduerne i gavlværelset i tagetagen mod øst, der formentlig har de oprindelige karme og lodposter. Endvidere skal nævnes kakkelovnen, brændeovnsnicherne samt de profilerede loftsbjælker, der vidner om bygningens alder.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Sønder Nærrå Præstegårds arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til den klart afgrænsede bygningskrop med ubrudt, halvvalmet stråtag med kantning af vingetegl, mønning med kragtræer og fire skorstenspiber. Bygningen er imponerende i sin længde, der inddeles rytmisk af det righoldige, svære, opstolpede bindingsværk. De levende sider indrammes af den kraftige sokkel og den markante, ubrudte tagflade, hvilket resulterer i et stofligt afbalanceret samt levende, karakteristisk udseende. Hertil kommer den rundbuede, ældre hoveddør med dørhammer, granittrapperne og de smedede værn, der i samspil med bygningens længde yderligere understreger bygningens repræsentative og værdige udtryk.

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det indre til stuerne og værelserne beliggende en suite mod haven, der fremhæver bygningens udstrækning.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Sønder Nærrå Præstegårds bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til den langstrakte og klart afgrænsede bygningskrop i svært egebindingsværk, murede, pudsede tavler, soklen af kampesten og det ubrudte, halvvalmede tag med kantning af røde vingetegl, mønning og kragtræer samt de fire skorstenspiber. Hertil kommer de ældre vinduer med alle detaljer, granittrapperne, værnene i jern, den ældre hoveddør med greb, porthammer med inskriptioner og overvinduerne. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier knytter sig i det indre til de genkendelige dele af den ældre planløsning, der ses i den langsgående midterskillevæg samt i opdelingen af en repræsentativ del mod øst med store stuer og højere detaljeringsgrad og en mere funktionel del mod vest med tilhørende kælder. Hertil kommer den traditionelle placering af rum og stuer en suite mod haven og repræsentative stuer mod gårdspladsen, det ældste gavlværelse i tagetagens østre ende samt det uopvarmede loftsrum. De bærende fredningsværdier i det indre knytter sig tillige til de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder vægge i bindingsværk, synlige

bjælkelag, loftsbrædder og rørpuds, synlige konstruktioner, kældertrappen, fyldingsdøre med gerichter, greb og hængsler, kakkelovn med jernunderdel, rundbuede brændeovnsnicher samt vinduernes stormkroge og anverfere. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Soklen bør tjæres i en mørk farve efter godkendelse af Kulturstyrelsen.